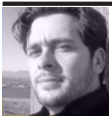

VANLUKKULIG

LUKKU- JAKSTRAN

KARRIERA, ÚTBÚGVING, RÍKIDØMI OG **IMAGE**. VIT LIVA Í EINI **TÍÐ**, HAR TANN TÚ **ERT**, ER TAÐ **SAMA** SUM TAÐ TÚ **GERT**. TAÐ **RÆÐUR** UM AT **KLATRA** UPPEFTIR Á **SOSIALA** STIGANUM SO **SKJÓTT** TÚ KANST. HETTA ER **ORSØKIN** TIL, AT **PERSÓNSSÖGUR** OFTA FYLLA MEST Í **MÍÐLUNUM**. TAÐ VERIÐ SEG **SKANDALIR** ELLA **SÓLSKYNSSÖGUR**. MEN ELVA **SPÆLIREGLURNAR** TIL EINA ENDALEYSA **EYDNUJAKSTRAN**, IÐ ENDAR AFTUR Í **TÓMRÚMINUM** INNANÍ OKKUM **SJÁLVUM**?

BAKGRUND

Janus á Ryggi
post@sosialurin.fo

Modernaða samfelagið hevur av sonnum eyguni opin fyri sosialum status og success. Ein tann fyrsti spurningurin vit seta hvørjum øðrum er: »Hvat gert tú?«. Umráðandi er ikki at standa aftanfyri nakran annan. Tað sum tú gert, definerar hvør tú ert og hvønn status tú hevur. Og verður tú biðin um at ímynda tær ein persón, ið hevur undanvind í lívinum, gongur helst ikki leingi til tú hevur nakrar ávísar stereotypur í huga. Sannlíkt er, at tú hevur onkran self made persón í huga ella onkran, ið hevur lagt alla orku í fremja sína egnu eydnu í tilveruni – og ikki minst – havt hepnir við sær!

Men hevur henda útgávan av success patent uppá at definera hvat sonn lukka er? Og er tráanin eftir sosialum status veruliga við til at betra lívgóðskuna? Samfelagskritiskar røddir rópa nú varskóð um, at tíðin er komin til at leita aftur til pre-modernaðan vísdom, tí modernaða uppskriftin uppá eydnu – at klatra so langt og skjótt sum til ber upp eftir sosiala stiganum – elvir til ævigt rastloysi. Tí hvørjaferð ein stigi er stiðin, biðar ein nýggjur stigi.

Hetta staðfestir helst sannleikan í fleiri religiøsum hugsanum. Buddisman tosar til dømis um at fremsta keldan til lýðing er tráan, tí tá vit tráa er stórir vandi fyri, at vit ikki fáa tað vit tráa eftir. Pínan liggur sostatt í sjálvari tráanini, og ikki tí vit ikki fáa.

Ein fortalari fyri eini kúvending er heimspekingurin Alain De Botton,

sum sigur, at tú kanst gera hvat sum helst, bert tú leggur alla orku í tað.

Eydna er fyrigykkan

Eydna er relativ og skiftandi. Hetta vita tey sum arbeiða innanfyri marknaðarføring, tí eftirspurningur er eitt rættuliga subjektivt hugtak. Tað ber til at skapa eftirspurning. Alain De Botton

»Livdi tú fyrri 200 árum síðani, var gáttin fyrri at vera mettur væl eydnaður nógv lægri enn í dag. Tað sum verður mett sum lukka flytir seg so hvørt sosialur status førkar seg við tíðini.«

ið hevur skrivað eina røð av populervísindaligum bókum og gjørt fleiri sjónvarpssendingar í Bretlandi um gerandisheimspeki. Sambært honum liðir modernaða samfelagið av »status anxiety« ella status ótta. Tey flestu definera sítt egna virði við støði í teimum status sýmbolum modernaða samfelagið byggir á, men tá tey ikki rækka til elvir hetta til stóðugt ónøgdsemi og strongd. Sambært honum er greitt samband millum útbreiðsluna av lágum sjálvsálitið millum fólk og eitt samfelag

hevur víst á, at tú øvundar ikki bretska drotningini ella Bill Gates, tey hoyra einfalt til ein annan samfelagsbólkk enn tú gert. Status óttin ella øvundin er millum javnbjóðis partar: Tú øvundar teimum sum tú kanst samanbera teg við, fólk ið hava nøkunlunda somu fortreytir sum tú – tað verið seg sama aldursbólkk, útbúgving, lívsroyndir ella fíggjarstöðu.

Men livdi tú fyrri 200 árum síðani, var gáttin fyrri at vera mettur væl eydnaður nógv lægri enn í dag. Tað sum verður

mett sum a flytir seg so hvørt sosialur status førkar seg við tíðini. Vit krevja meiri av tilveruni fyri at kunna rópa okkum lukkulig. Við øðrum orðum er eingin endi á statusjagstranini – lukka ið grundar seg á persónligan innsats er fyrigykkan, eitt fatamorgana. Leitan eftir vindi. Og orsøkin skal finnast í modernaða samfelagnum, vil Alain De Botton vera við. Vit liva í einum samfelag har boðskapurin um at tað ber til, bert tú leggur alla orku í tað, er ráðandi. Um tað miseydnast hevur tú bert einum at takka og tað er tær sjálvum.

Javnbjóðis rættindi og fólkaraði geva okkum eina fatan av, at øll eru javnt sett, og leggja tey somu orku í kunnu tey koma líka langt. Men í seinasta enda er hetta ein illúsió, tí veruligu lívsfortreytirnar eru sera ymiskar. Viðføddar gávur, uppvøkstur, búskapur og ein røð av øðrum viðurskiftum standauttanfyri tað vit hava ávirkan á. Andsøgnin millum optimistisku hugsjónina um, at øll hava somu móguleikar og avmarkandi veruleikan, elvir tí til persónliga vanlukku fyrri mong, er boðskapurin Alain De Botton vil hava okkara samtíð at skilja.

Ein status og annar

Men um success er eydna, ber so til at keypa sær success? Franski sosiologurin